

CIVILNO DRUŠTVO U AKCIJI ZA DIJALOG I PARTNERSTVO

Newsletter No.5, februar 2013

TRENING I SASTANAK RADNE GRUPE U BIHAĆU

Kao dio projekta „Civilno društvo u akciji za dijalog i partnerstvo“, nevladina organizacija Demokratski centar Nove nade“ Bihać, koja je jedan od partnera u projektu, organizovala je trening na temu „[Vještine komuniciranja i odnosi sa javnošću](#)“. Trening je bio namjenjen općinskim službenicima/uposlenicima organa lokalne uprave iz općina/gradova koji učestvuju u projektu, i održan je u periodu od 13.-14.12.2012. godine u Bihaću, BiH. Cilj ovog treninga bio je da se ojačaju kapaciteti lokalnih uprava u saradnji sa nevladinim organizacijama i društvom u cjelini, kako bi se olakšao proces donošenja i implementacije lokalnih sporazuma o saradnji.

Paralelno sa treningom implementirana je još jedna aktivnost ovog projekta, a to je [tematski sastanak radnih grupa za podršku civilnom sektoru](#). Formiranjem radnih grupa nastavljena je suradnja sa predstavnicima lokalnog civilnog sektora, ekspertima, think-tank grupama aktivnim u oblasti praćenja i provođenja memoranduma o suradnji između lokalne vlasti u NVO sektora, kao i postojećim mrežama NVO koje su aktivne u promociji dobre lokalne uprave i izgradnji međusektorskih partnerstava. Sastanku su prisustvovali neki od veterana nevladinog sektora u BiH, kao što su Šefika Muratagić (Ključ) i Vehid Šehić (Tuzla), što je radnim grupama dalo na težini i uspješnosti.

ALDA je vodeći partner u regionalnom projektu „Civilno društvo u akciji za dijalog i partnerstvo“, dok su drugi partneri članovi ALDA mreže iz BiH, Hrvatske i Srbije- Agencije lokalne demokratije iz Mostara, Zavidovića, Osijeka i Subotice, te Forum građana Tuzla, Centar za lokalni razvoj Breza, DON Prijedor i Nove nade Bihać, lokalne nevladine organizacije koje efektivno doprinose lokalnom demokratskom razvoju i implementaciji lokalnih Sporazuma o saradnji.

Projekt je podržan od strane Europske unije, i predstavlja dio IPA programa koji daje podršku mrežama organizacija civilnog društva.

OBILJEŽEN SVJETSKI DAN EKOLOŠKOG POKRETA 17. NOVEMBAR/STUDENI/2012. MOTO: „ŽIVIMO EKOLOŠKI!“

U organizaciji udruženja „Unski smaragdi“, u suradnji sa Privrednom komorom USK-a i ekološkim udruženjima USK-a, pod pokroviteljstvom vlade USK –a i BH Telecoma, obilježen je, po prvi put, 17. novembar – Dan ekološkog pokreta pod motom: „ŽIVIMO EKOLOŠKI!“ Bila je to prilika da se ekološka udruženja USK-a predstavu svojim ekološkim projektima, te da se umreže, kako bi zajednički radili na razvijanju ekološke svijesti i zaštiti životne sredine. Svoje ekološke projekte predstavila su slijedeća udruženja:

- Udruženje „Unski smaragdi“ - Projekt: „Ekološka edukacija djece USK-a“
- Udruženje „Horizonti“, Velika Kladuša - Projekt: „Izletišta za invalidne osobe“
- Udruženje „Horljava“, Cazin – Projekt: „Otpad i upravljanje otpadom“
- Udruženje „Hudut“, Bužim – Projekt: „Voda je život“
- Udruženje „Eko zeleni“, Bosanska Krupa – Projekt: „Usklađivanje ljudskih potreba i prirodnih resursa“
- Medicinska škola Bihać, Projekt: „Voda i hrana“

Ovaj značajni ekološki skup donio je i svoje zaključke:

- Nastaviti sa pojačanom edukacijom građana u podizanju svijesti o izgradnji sanitarne, regionalne deponije;
- Putem medija prikazati Projekat „Prve osnovne škole“ iz Bosanske Krupe: „Usklađivanje ljudskih potreba i prirodnih resursa“, kojim bi se motivirale druge škole na razvijanje školskog poduzetništva;
- Zakonom regulirati maloprodajne cijene - iznos novca koji je potreban za zbrinjavanje ambalaže, kako bi upravljanje otpadom bilo finansijski unosno;
- Da se državno zemljište ustupi školama i udruženjima na korištenje, radi provođenja korisnih ekoloških projekata, te da manifestacija: „Dan ekološkog pokreta“, postane tradicionalna.
- Predstavnici pomenutih udruženja, iskazali su zahvalnost ekološki osviještenim građanima, školama i

AKCIJE AKTIVISTA IZ BREZE NA KAMPANJI ZA ZBRINJAVANJE OTPADA

U okviru projekta „Od učešća javnosti do održivog razvoja“ realizuju se ekološke kampanje u sjevero-istočnoj BiH, oblasti djelovanja Ekoalicije.

U toku je realizacija kampanje pod nazivom „Šta im ostavljamo?“, u realizaciji ekološkog društva „20. mart“ iz Breze, čiji nam koordinator šalje kratak prikaz nekih aktivnosti sa kampanje.

Od 1. decembra 2009. godine u okviru projekta "Od učešća javnosti do održivog razvoja" koji implementira Centar za ekologiju i energiju Tuzla i NVO Eko-Leonardo Priboj, NVO eko-društvo "20. mart 1990" Breza implementira projekat "Šta im ostavljamo? - Divlje deponije otpada u ruralnim dijelovima". Projekat se realizuje u tri općine: Breza, Kakanj i Vareš.

U decembru 2009. su ispunjeni sve zactane aktivnosti iz projekta:

- održana je dvodnevna eko-radionica sa osnovnom temom projekta iz oblasti otpada. Radionici, koja je održana na planinarskom domu "Budoželj" u istoimenom selu općina Vareš, prisustvovalo je 17 volontera NVO, pripremanih za implementaciju ovog projekta;
- realizovana je akcija reciklaže starog papira i plastičnih boca i tom prilikom je prikupljeno 850 kg starog papira i 350 kg plastičnih boca. U ovoj akciji su učestvovali volonteri NVO i svi članovi lokalne zajednice, bez čije podrške ne bi ostvarili cilj;
- snimljeni su dokumentarni filmovi pod nazivom "Šta im ostavljamo?" i "Ranjena rijeka", sve u sklopu projekta divlje deponije otpada u ruralnim dijelovima. Filmove je snimala produkcijska kuća "Magazin plus" iz Visokog, koja će ih i montirati;
- snimljena su dva jingla. Emitovanje jednog je svakodnevno, od 1.12.2009. do 1.4.2010, dok je drugi pripremljen i emitovan kao najava kampanje održane u januaru 2010;
- realizirane su četiri radio emisije (u trajanju od sat i pol), koje su u cjelosti posvećene implementaciji projekta, informisanju članova lokalne zajednice i edukaciji. U svakoj emisiji gostuju članovi lokalnog vijeća, predstavnici MZ i podružnica, direktor JKP, predstavnici lokalne vlasti;
- održano je nekoliko sastanaka i značajna javna tribina, na kojoj je prisustvovalo 34 predstavnika lokalne vlasti, udruženja, MZ, podružnica, stranaka, NVO sektora;
- u decembru 2009. takođe su obavljene sve pripreme za štampanje propagandnog materijala (majice, platneni cakeri, pamfleti, plakati za javne tribine i ulične kampanje), kao i Zakon o slobodi pristupa informacijama;
- posjećena su sva sela u kojima će se održati javne tribine i obavljen razgovor sa mještanima sela. Ono što nas je prijatno iznenadilo jeste velika podrška kako mještana sela, tako i građana.

Kao što vidimo, koordinator kampanje, gospodin Nusret Mamela – Mašo i njegova odlična ekipa volontera odraduju isto tako odličan posao trudeći se da ekološki osvijesti brojne sugrađane, poveže ih sa vlastima i uputi u zajedničko rješavanje zajedničkog, itekako značajnog problema, zbrinjavanja otpada. Svim aktivistima iz Breze želimo uspješan nastavak

ZAUSTAVIMO UNIŠTAVANJE HUTOVOG BLATA!

Hutovo blato je srce života doline Neretve u kojem živi i zimuje oko 250 vrsta ptica. Izuzetno je bogato ribom, uključujući i endemske vrste, kao što su zubatak i podustva. Park prirode Hutovo blato je zahvaljujući svojoj izvanrednoj biološkoj raznolikosti međunarodno priznata močvara od izuzetne vrijednosti.

No, negativni utjecaji čovjeka poput krivolova, lošeg upravljanje zbog nedostatnog financiranja i razvoj hidroelektrana na rijekama koje hrane Hutovo blato vodom, ozbiljno je smanjilo riblji fond i populacije ptica, te uzrokovalo sve brže presušivanje močvara i jezera.

Ako se nastavi dosadašnji odnos prema Hutovom blatu, ovom dragocjenom močvarnom ekosustavu prijeti potpuni nestanak u narednih 30 godina, što će prouzrokovati i salinizaciju cijele delte Neretve na Jadranskom moru.

Iz tih razloga WWF je pokrenuo kampanju i peticiju kao poziv odgovornim lokalnim i nacionalnim institucijama, energetskim tvrtkama i međunarodnim organizacijama, da usvoje i provedu konkretne korake koji će spriječiti nestanak Hutovog blata i omogućiti i budućim generacijama da uživaju u blagodatima ovog izvanrednog područja.

Pridružite se inicijativi za očuvanje Hutovog blata i potpišite peticiju na www.hutovo-blato.ba

POZIV

na skup u okviru inicijative

Zaustavimo uništavanje Hutovog blata!

Hutovo blato je prepoznato kao močvarno stanište od međunarodnog značaja, a Bosna i Hercegovina je preuzela odgovornost potpisivanjem Ramsarske konvencije zaštititi ekosustav Hutovog blata.

Sve izražajniiji negativni utjecaji čovjeka na ekosustav Hutova blata koji se ogledaju u promjeni prirodnog vodnog režima, sve intenzivnijem krivolovu i nepostojanju stvarne zaštite područja zbog nedostatnog financiranja čuvarske službe, značajno su degradirali Hutovo blato. Broj riba se smanjuje, ptice traže druga utočišta, močvarna staništa zaraštaju, a jezera presušuju. Stoga je neophodno potrebno da svi zainteresirani i korisnici prostora doprinesu, u okviru svojih mogućnosti i ovlasti, očuvanju Parka prirode Hutovo blato.

Prigodu obilježavanja Svjetskog dana zaštite vlažnih staništa međunarodne i lokalne nevladine organizacije žele iskoristiti kako bi se otvoreno govorilo o problemima s kojima se suočava Hutovo blato danas.

Skup će se održati u **ponedjeljak, 4. veljače 2013. u motelu Park, Karaotok, Park prirode Hutovo blato s početkom u 10 sati.**

Nadamo se da ćete potpisivanjem peticije na www.hutovo-blato.ba i svojim sudjelovanjem na ovom skupu doprinjeti zaustavljanju uništavanja Hutovog blata.

Srdačan pozdrav,

Privitak:

-Dnevni red održavanje skupa

Ravnatelj

Nikola Zovko, dipl.ing.

LET'S DO IT!

Razvoj ekološke svijesti i zaštita životne sredine postaju značajne aktivnosti o kojima se sve više govori. Svijest o značaju očuvanja životne okoline kod našeg stanovništva je dosta niska. Uticaj ekoloških faktora na zdravlje stanovništva je očigledan, zbog čega mnoge organizacije civilnog društva efektivno rade na očuvanju životne sredine. Zbog toga, budućnost stanovništva će najviše zavisiti od ulaganja u ekološki održivi razvoj i razvoj svijesti kod stanovništva.

Udruženje građana „DON“ Prijedor, iako nije klasična ekološka organizacija, u okviru svojih strateških ciljeva, podržava i promovira sve aktivnosti vezane za upoznavanje stanovništva grada Prijedora o stanju životne sredine u našem gradu i načinima na koji se životna sredina može očuvati.

U cilju podizanja svijesti stanovništva na području Prijedora, naročito mladih, realizovali smo projekat „Obilježavanja svjetskih dana zaštite životne sredine“ kako bi upozorili stanovništvo Prijedora na štetnost koje uzrokuje onečišćavanje životne sredine.

U sklopu škole u prirodi kroz interaktivne pristupe u nastavi u 2012. godini, organizovali smo ekološku radionicu, gdje je preko 200 djece uzrasta od petog do osmog razreda sa područja grada Prijedora, prošlo niz edukacija o značaju očuvanja životne sredine i prednostima i značaju razdvajanja sekundarnih sirovina. Tom prilikom su bile organizovane i radionice reciklaže, na kojima se djeci na zabavan i kreativan način pokazalo kako mogu napraviti maske, odjeću i razne figure od sekundarnih sirovina.

Nastavljajući rad na zaštiti životne sredine, u cilju zajedničkog doprinosa očuvanju planete Zemlje, UG „DON“ se sa svojim volonterima priključilo akciji „Let's do it!“ posvećenu čišćenju ilegalnih deponija smeća u BiH. Razlog za podržavanje ove akcije je bio da probudimo svijest građana Prijedora da na taj dan daju svoj doprinos da zajedno sa ostalim građanima i volonterima očiste svoju životnu sredinu i svoj grad u kojem žive.

UJEDINJENI ZA BOLJI OKOLIŠ U TUZLI

Tuzla je smještena u prelijepoj regiji sa impresivnom prirodom i različitim vrstama poljoprivrede. Nažalost, Tuzla je još poznata po svojoj zagađenosti, što ima negativne efekte na turistički potencijal. U okviru projekta “Uključivanje javnosti i saradnja kao preduslov zaštite okoliša u Tuzli”, kojeg finansira Evropska unija, eksperti iz Nizozemske i Bosne i Hercegovine, zajedno sa lokalnim vlastima i organizacijama, radili su na podizanju svijesti i poboljšanju okoliša u regiji.

Fondacija za dijalog u tranzicionim regijama (STIDIT) i Forum građana Tuzle implementirali su ovaj projekat o uključivanju javnosti i saradnji u oblasti zaštite okoliša u Tuzli. Rijeka Jala je bila odabrana kao studija slučaja ka promovisanju održivog razvoja u Tuzli i široj regiji. Ciljne grupe i korisnici projekta su bili civilno društvo, NVOi i javne inicijative aktivne u tuzlanskoj regiji na polju okoliša, službenici lokalnih vlasti Tuzle, te druge zainteresirane strane koje rade na okolišnim pitanjima u Tuzli.

Piše: Wilma Vennekens

Rijeka Jala

Rijeka Jala

Jala je mala rijeka koja protiče kroz Tuzlu. Rijeka Jala se ulijeva u Spreču, koja se ulijeva u Bosnu, koja se potom ulijeva u rijeku Savu, koja pripada crnomorskom slivu. Izgrađeno je betonsko korito koje je visoko dovoljno da spriječi izlivanje rijeke u rijetkim prilikama zbog obilnih kiša. Gradska kanalizacija se ispušta u rijeku bez ikakvog prečišćavanja, što ozbiljno zagađuje vodu.

Saradnja i podizanje okolišne svijesti

Preduslov za efikasnu primjenu okolišnih standard Evropske unije u Bosni i Hercegovini su dobro funkcionisanje nevladinih organizacija, kao i vlasti koje su sposobne za efikasnu interakciju sa ovim NVOima i širim civilnim društvom. Cilj i aktivnosti ovog projekta doprinijeli su ohrabivanju partnerstva između vladinog i nevladinog sektora u Tuzli, sa ciljem efikasne implementacije standard Evropske unije u BiH.

Okolišno angažovani stanovnici Tuzle su bili pozvani da se pridruže grupi civilnog društva koja je preuzela vodstvo u nastojanjima ka okolišnim unapređenjima. Članovi civilnog društva odabrali su među grupama civilnog društva – “Jalos”, što se odnosi na rudnike soli koji se nalaze u okolini Tuzle, što je također jedan od problema vezanih za rijeku Jalu. Mnogi članovi “Jalos”-a su ostali aktivni tokom a i nakon završetka projekta.

Uspješno su održani treninzi za članove "Jalos"-a i predstavnike vlasti koji su doprinijeli jačanju kapaciteta civilnog društva da lobira i komunicira građanska prava u okviru očuvanja okoliša. Kapaciteti lokalnih vlasti su ojačani sa ciljem da unaprijedi dobro upravljanje i stimulise transparentnost i dostupnost civilnom društvu. Jačanje civilnog društva i podignuta svijest o okolišu će voditi ka održivom korištenju prirodnih izvora, dok će istovremeno obezbjediti i nove mogućnosti za ekonomske aktivnosti.

Članovi "Jalos"-a i predstavnici vlasti učestvovali su u trening programu

Akcioni plan

Zajednička implementacija Akcionog plana od strane vlasti i članova "Jalos"-a imala je za cilj da spriječi dalje egradiranje rijeke Jale u Tuzli. Akcioni plan je takođe uključivao aktivnosti podizanja svijesti o zaštiti okoliša. Implementacija Akcionog plana u Tuzli poboljšala je saradnju između partnera, podigla okolišnu svijest i identificirala glavne probleme koji se odnose na zagađenje rijeke Jale.

Popravljenе žardinjere i ograda, te postavljene kante za smeće

Šta je sljedeće?

Projekat je postigao dobre rezultate u oblasti saradnje između civilnog društva i vlasti, podizanja okolišne svijesti i popravki dijela obale rijeke Jale. Još uvijek postoje veći okolišni i zdravstveni problemi koja su svojim obimom izvan ovog projekta. Da bi se pokrenulo rješavanje ovih problema, potrebna su velika ulaganja. Tokom završne konferencije, projektni tim, zajedno sa članovima "Jalos"-a i vlastima, je preduzeo prve korake ka identifikiranju većeg projekta. Takav projekat bi mogao poboljšati kanalizacioni sistem, te obezbijediti priključivanje svih domaćinstava na njega. Mogući izvori finansiranja (u Nizozemskoj) su identifikirani, a uključene zainteresirane strane će nastaviti raditi na rješavanju ostalih okolišnih pitanja u budućnosti.

Partneri na projektu

Foundation for Dialogue in Transition Regions/Fondacija za dijalog u regijama u tranziciji (STIDIT), Nizozemska

STIDIT ima za cilj da aktivno podrži građane u zemljama u tranziciji u procesima namjenjenim da ponude održivo unapređenje životnih uslova na lokalnom nivou kroz jačanje učešća javnosti, privatne inicijative i saradnju među različitim pojedincima, grupama i organizacijama. Osoblje STIDIT-a je aktivno u širokom spektru okolišnim projekata, kako u zemlji, tako i u svijetu, te ima specifično iskustvo u BiH, između ostalog i u polju održivog razvoja i učešća javnosti, izgradnji kapaciteta okolišnih NVO-a, okolišnoj brizi, izradi zakonskih regulativa i institucionalnom jačanju, podršci NVO-ima, obrazovanju i podizanju svijesti.

Forum građana Tuzle (FGT), BiH

Forum građana Tuzle je osnovan 1993. godine kao rezultat potrebe i odlučnosti da se BiH očuva kao cjelovita, nezavisna i decentralizovana suverena država, uspostavljena na principima parlamentarne demokratije. FGT je otvoren za sve građane kojima je stalo do očuvanja i razvoja demokratskih, urbanih, kulturnih i etničkih vrijednosti Tuzle i BiH kao multinacionalne i multireligijske zajednice. FGT je realizovao mnoge projekte za poboljšanje okolišne situacije u Tuzli, kao što je čišćenje glavnog gradskog parka u Tuzli, čišćenje sportskog kompleksa (na kojem se danas nalazi Panonsko jezero), čišćenje drugih parkova u Tuzli i ima za cilj da podigne okolišnu svijest u Tuzli.

Volonterske akcije: radovi na propravljanju pored rijeke Jale

IZGRADNJA MINI HIDROCENTRALA NA RIJECI GOSTOVIĆ

Iskorištenost hidro-potencijala na području općine Zavidovići, postala je sasvim izvjesna, ako je suditi prema radovima koji se izvode na jednoj od lokacija uz rijeku Gostović.

Tokom prošle godine na jednoj od sjednica OV je u dnevni red uvrštena Informacija o početku izgradnje mini hidrocentrala na rijeci Gostović. Donijeti su zaključci kojima se od Ministarstva za prostorno uređenje, saobraćaj i komunikacije i zaštitu okoline i Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, traži da odmah zaustavi radove oko izgradnje mini hidrocentrala na rijeci Gostović, dok se ne preispita pravna utemeljenost dozvola izdatih investitoru.

S druge strane, prema riječima pomoćnika načelnika općine Zavidovići, dozvolu za gradnju u ovom slučaju daje nadležno Ministarstvo ZDK i Općina nema ingerencije.

U međuvremenu su građani pokrenuli peticiju protiv izgradnje mini hidrocentrala. Reakcija predstavnika Mjesne zajednice Gostović i nevladinog sektora bila je u vidu mirnog okupljanja pred zgradom Općine uoči početka sjednice Općinskog vijeća Zavidovića.

Prema nezvaničnim procjenama ekologa, ovaj vid iskorištenosti vodenog potencijala, mogao bi imati utjecaja na vodosnabdijevanje Zavidovića pitkom vodom, zaštićeno područje Parka prirode Tajan, ali i buduće turističke potencijale Zavidovića.

Javno preduzeće "Elektroprivreda BiH", proizvođač "Elektrodistribucije" Zenica, planira priključenje mini hidroelektrana "Čardak", "Rujevica Ušće" i "Botašnica Ušće" u slivu rijeke Gostović u općini Zavidovići.

Mini hidroelektrana "Čardak" trebalo bi da ima instalisanu snagu 3x315 kW i predviđenu godišnju proizvodnju od 4.514 GWh, "Rujevica Ušće" 2x360 kW snage i proizvodnju od 2.602 GWh. Treća, "Botašnica Ušće" imaće snagu 2x500 kW i 3.775 GWh proizvodnje.

Elektroprivreda BiH raspisala je tender za izradu projekata i izvođenje radova na priključenju, a rok za dostavu ponuda je 26. februar 2013. godine.

TAJAN – TOURISM, ADVENTURE, JOY, ATTRACTIONS, NATURE

Park prirode "Tajan" se nalazi između općina Zavidovići, Kakanj i Vareš, na nadmorskoj visini 1297 m. Područje Parka prirode bogato je kanjonima, prirodnim kamenim mostovima sa pećinama, jezerima, speleološkim objektima, endemskim biljkama.

Od septembra 2010. godine realizuje se projekat „TAJAN – Tourism, Adventure, Joy, Attractions, Nature“ koji finansira Evropska unija.

Osnovna ideja projekta jeste ponuditi prirodni lokalitet parka prirode Tajan kao turistički proizvod na tržištu, koji će biti jedinstveno iskustvo posjetiocu i doprinijeti povećanju ekonomske koristi za lokalno stanovništvo. Tokom ovog procesa, strogo će se voditi računa da se izbalansiraju potrebe razvoja destinacije sa potrebama očuvanja okoliša.

Turistička Zajednica Zeničko Dobojskog Kantona u saradnji sa partnerskim organizacijama radi na izradi turističkog proizvoda, kombinirajući tri glavna seta aktivnosti: razvoj turističke infrastrukture, koordinaciju i razvoj ljudskih resursa, te segmentaciju tržišta (uspostavljanje veza sa ciljnim tržištima).

Kombinacija treninga i razvoja infrastrukture će obogatiti turističku ponudu Tajana, a marketinške aktivnosti zajedno sa promotivnim događajima će kontribuirati poboljšanju imidža o Tajanu kao turističkoj destinaciji.

Ovakav pristup će obezbjediti nastup na novim tržištima (promatranje divljine, biciklizam, planinarenje, hodanje na krpljama, avantura, speleološki događaji, ekoturizam, događanja i drugo), te povećati tržišni udio destinacije na domaćem, regionalnom i međunarodnom tržištu, pa samim tim i udio BiH na regionalnom i međunarodnom tržištu.

U okviru projekta realizovano je sljedeće: Razvoj turističke infrastrukture i sadržaja: sanirano jezero Mašica, sanirane staze prema pećinama i saniran ulaz u pećinu Srednja stijena, markirane su planinske staze, izgrađeni su tornjevi za osmatranje; izgrađen je Turistički Info Centar (TIC); izvršena je nabavka i ugradnja eko toaleta; završeno je unapređenje B&B usluga (dodijeljeni su grantovi); izvršena je nabavka opreme za pružaoce usluga (bicikli, oprema za GSS, speleo oprema).

Razvoj ljudskih resursa: Izvršena je edukacija na temu „Razvoj turizma baziran na potrebama zajednice“; završena je obuka za odabrane B&B pružaoce usluga; završena je obuka za planinske vodiče i obuka za članove GSS. Marketing i promocija: Uspostavljena je redovna saradnje sa turističkim agencijama; završene su promotivne aktivnosti (organizovani su "matchmaking" event - uspostavljene su veze sa specijaliziranim touroperaterima, organizovaa sportsko - turistička takmičenja i organizovane završne ceremonije).

Krajnja ideja projekta u dugoročnom smislu je kreiranje modela održive turističke destinacije za Tajan, koji će omogućiti lokalnim upravljačima i vlasnicima da unaprijede ovaj proizvod, da stvaraju nove i sistematski promoviraju destinaciju.

Evropska unija je dodijelila grant ugovor Turističkoj zajednici ZDK-a, za realizaciji projekta čija je ukupna vrijednost 468.000,00 eura, a odobrena grant sredstva Evropske unije iz IPA fondova iznose 350.000,00 eura.

HRVATSKA: ULAGANJE U OKOLIŠ

Piše: Ljiljanka Mitoš Svoboda, okolišna novinarka

Krajem 2007.godine državna vlast je procijenila da će do kraja prilagođavanja Poglavlju 27-Okoliš Hrvatska u zaštitu okoliša utrošiti više od 11 milijardi eura.

Početakom 2012.godine, iz službenih izvora Ministarstva zaštite okoliša i prirode doznalo se da će trebati samo za izravna ulaganja oko 10,5 milijardi eura: 3,5 milijarde eura za izgradnju odvodnje i sustava obrade otpadnih voda, 1,7 milijardi na vodoopskrbu, 2 milijarde na gospodarenje otpadom, 2,5 milijardi u zaštitu zraka i smanjivanje industrijskih onečišćenja te usklađivanje s europskom IPPC-direktivom, koja obuhvaća integralnu kontrolu i zaštitu od zagađenja, a ostatak na zaštitu prirode, monitoring i druge nužne investicije. Za neizravna ulaganja (jačanje administrativnih kapaciteta i slično) troškovnik nije završen.

Najnovije informacije iz Ministarstva zaštite okoliša i prirode govore da je za pripremu 16 projekata poboljšanja sustava vodoopskrbe i upravljanja otpadnim vodama iz Strukturnih fondova EU nedavno odobreno 7,7 milijuna eura. Sporazum o novcu potpisan je u listopadu ove godine, u Zagrebu, na potpisavanju su bili su Paul Vandoren, šef delegacije EU u Hrvatskoj, te ministar zaštite okoliša Mihael Zmajlović i poljoprivrede Tihomir Jakovina.

U ostalim državama EU i „zapadnog“ svijeta, ulaganje u zaštitu okoliša je ogromno. No, nisu u pitanju samo novci, nego i trajni, permanentni odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj. Hrvatska za svojih dvadeset godina postojanja nije modernizirala niti reformirala institucionalni obrazovni sustav, pa se mlade generacije još ne mogu obrazovati u područjima poput ekologije, zaštite okoliša, ekološke poljoprivrede i slično. Te predmete uče u sklopu drugih predmeta u osnovnim, srednjim školama, na veleučilištima i na fakultetima.

Ukoliko se netko želi obrazovati isključivo u tim smjerovima, prisiljen je otići u inozemstvo. Za takav poduhvat malo obitelji u Hrvatskoj ima financijskih mogućnosti. Tako se sve češće događa da uvozimo strane konzultante koji nam provode politiku zaštite okoliša i „educiraju“ za svoje plaće, a nama je ekološka svijest sve niža.

Sukladno Povelji o unapređenju zdravlja iz Ottawe 1986. godine, temeljni uvjeti za zdravlje jesu mir, dom, obrazovanje, hrana, prihodi, stabilni ekosustav, dodatna sredstva, socijalna pravda i jednakost i, složit će se svi, jednako vrijede i danas. Stoga, ako se ugrozi, povrijedi, onemogućiti ili uskratiti bilo koji od tih čimbenika, čovjek prestaje biti zdrav ili postaje bolestan. Nije bez razloga naveden i k tome istaknut i stabilan ekosustav. Njegovim narušavanjem rušimo svoj preduvjet za zdrav i sretan život.

STOP GMO – ALTERNATIVA ORGANSKA

Odbor za zaštitu životne sredine Skupštine Republike Srbije organizovao 13. novembra u Domu Narodne Skupštine u Beogradu prvo javno slušanje na temu: "Uticaj genetički modifikovanih organizama na životnu sredinu i zdravlje".

Program je bio podeljen na tri panel-diskusije, a uvodničari su bili predstavnici ministarstava koji se bave ovom temom, zatim asocijacija, eminentni stručnjaci iz oblasti poljoprivrede, profesori fakulteta i dr. Između ostalih, u publici su bili predstavnici udruženja građana, među kojima i subotički Centar za ekologiju i održivi razvoj, CEKOR, i Udruženje TERRA'S.

Uključujući se u diskusiju, Snježana Mitrović, je podsetila da su pre više od 20 godina stručnjaci Udruženja TERRA'S počeli sa udaranjem temelja ovoj privrednoj grani i tek 2000. godine je usvojen prvi Zakonski akt. Međutim, zadnju deceniju za svakog ministra poljoprivrede, organska proizvodnja je razvojna šansa Srbije, naravno samo na rečima. Naglasila je da se Srbija nalazi na prekretnici, odnosno da mora izabrati između GMO i organske proizvodnje hrane, jer jedno sa drugim ne ide.

- Mi nudimo rešenje, odnosno alternativu GMO, a to je organska proizvodnja koja je poznatija. Zna se da je u službi očuvanja zdravlja i životne sredine, ali isto tako je činjenica da je u ovoj ekonomskoj krizi u svetu jedino došlo do rasta ove privredne grane. Sve više je zainteresovanih poljoprivrednika, ali i inostranih trgovaca za organskom hranom. Uz stvarnu podršku države, povećavaće se i količine, što će obezbediti jedan od najvažnijih uslova za izvoz.

A šta je GMO, zapitala se Snježana Mitrović, te dodala:

- Nisam stručnjak i ne mogu komentarisati, ali smo mi na Paličkom festivalu u okviru ECO DOX programa prikazali dokumentarni film „Naučnici pod opsadom” u kojem, zbog iznošenja dokaza o štetnosti GMO na zdravlje ljudi, jedan mađarski naučnik ostaje bez posla i posle 30 godina provedenih u Londonu morao se vratiti u rodnu Mađarsku. A kad sam već spomenula našeg severnog suseda, ne treba izmišljati toplu vodu, već prepisati njihov model: ustavom je zabranjen GMO, a, ipak, su članica Svetske trgovinske organizacije.

Kao kuriozitet je podatak da je većina diskutantata spominjala organsku poljoprivredu. Čulo se da bi posledice eventualnog uvođenja GMO, bila gubljenje nezavisnosti u toj oblasti. Pritom su naše prednosti upravo razvoj organske, ali i konvencionalne, kao dobre poljoprivredne prakse.

Nataša Đereg, iz CEKOR-a, se pripremila za uvodno izlaganje kojeg je morala da se odrekne u korist trominutne diskusije, te celokupan tekst možete pročitati na <http://www.ckor.org/pdf1/natasa%20izlaganje%20skupstina.pdf>

Želja svih diskutantata je bila da se, pre svega, javnost upozna o GMO, a sutra ako je potrebno raspiše i referendum, jer ovo je ozbiljna stvar za građane Srbije.

Ne skrivajući svoje zadovoljstvo brojnošću, stručnošću, ali i kulturnim ponašanjem učesnika i pored sučeljenih mišljenja, predsednica Odbora za zaštitu životne sredine, Milica Vojić Marković, je najavila za februar ponovno stavljanje ove teme na dnevni red, a u međuvremenu će biti organizovana javna slušanja iz drugih oblasti. Opširniji izveštaj sa ovog skupa možete pročitati na [http://www.parlament.rs/Odr%C5%BEano_javno_slu%C5%A1anje_na_temu_%22Uticaj_geneti%C4%8Dki_modifikovanih_organizama_\(transgena\)_na_%C5%BEivotnu_sredinu_i_zdravlje%22.16656.941.html](http://www.parlament.rs/Odr%C5%BEano_javno_slu%C5%A1anje_na_temu_%22Uticaj_geneti%C4%8Dki_modifikovanih_organizama_(transgena)_na_%C5%BEivotnu_sredinu_i_zdravlje%22.16656.941.html)

UMREŽITI ARHUS CENTRE

U prostorijama Regionalnog Arhus centra Subotica na Otvorenom univerzitetu, 2. oktobra, održan okrugli sto u okviru projekta „Regionalni Arhus centar Subotica“ koji se sprovodi uz podršku Fonda za zaštitu životne sredine RS i Grada Subotice

Cilj okruglog stola bio je okupljanje i unapređenje saradnje Arhus centara iz Srbije, kao i lokalnih samouprava i ekoloških organizacija, a prisustvovali su predstavnici resornog ministarstva, lokalnih samouprava, Misije OEBS u Srbiji, medija, nevladinih organizacija, kao i Arhus centara Subotice i Novog Sada. Glavna tema razgovora je bila sprovođenje „Strategije za primenu konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine – Arhuska konvencija“ koju je donela Vlada Republike Srbije u decembru prošle godine, s posebnim osvrtom na Akcioni plan za sprovođenje ovog dokumenta kojim su utvrđene aktivnosti u čijoj realizaciji su regionalni Arhus centri prepoznati kao partneri koje treba konsultovati ili angažovati.

Uvodničar u temu, Tina Janjatić, ispred Odeljenja za harmonizaciju i razvoj propisa u oblasti zaštite životne sredine Ministarstva energetike, razvoja i zaštite životne sredine, predstavila je Strategiju i osvrnula se na Međunarodni i evropski kontekst konvencije, kao i Akcioni plan za njenu primenu u Srbiji. Ona je takođe, podsetila na projekat izrade Metaregistra kojim će sve informacije u vezi sa životnom sredinom biti objedinjene, i istakla važnu ulogu nevladinih organizacija i Arhus centara u njegovoj promociji.

Diskusija je započela pitanjem predstavnika NVO „Argument“, Slobodana Martinovića, koje se odnosilo na to na koji način država namerava da osigura održivost Arhus centara, s obzirom na to da je ratifikovala ovu konvenciju, te brigu o njihovom finansiranju prepustila nevladinim organizacijama.

Novinarka Yu eco rtv, Sandra Iršević, ukazala je problem trećeg stuba konvencije, koji se odnosi na pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, a koji u Srbiji apsolutno ne funkcioniše, jer se i pored brojnih obuka, advokati teško odlučuju za bavljenje ovom tematikom. Na konstataciju, Tine Janjatić, da većeg pomaka u praksi neće biti sve dok se ne uspostavi „zeleno sudstvo“, reagovala je, Darija Šajin, iz Arhus centra Novi Sad, smatrajući da pitanjima ostvarivanja prava u oblasti zaštite životne sredine moraju da se bave postojeći pravosudni organi. Ona je, takođe, uputila molbu resornom Ministarstvu da uz podršku Misije OEBS u Srbiji uključi arhus centre u sve aktivnosti vezane za implementaciju Strategije.

Osvrćući se na rad Arhus centra Subotica, Snježana Mitrović, je podsetila na prvi seminar organizovan u AC, koji je bio namenjen upravo advokatima, a na koji se, nije odazvao niti jedan sa teritorije grada Subotice. Prema njenom mišljenju centri treba da budu uključeni u izradu redovnih trogodišnjih izveštaja o sprovođenju konvencije u Srbiji, koje je resorno ministarstvo u obavezi da prosledi naredne godine. Takođe, smatra da sprovođenje konvencije u lokalnoj samoupravi treba da bude nadgledano iz ministarstva, jer je u većini oblast životne sredine na marginama.

Sprovođenje akcionog plana

Svi su se složili i da je neophodno formirati neformalnu mrežu arhus centara i ekoloških organizacija koja bi se, mogla, priključiti Zelenoj inicijativi. Ono što je prepoznato kao plan za naredni period je izrada Akcionog plana za praćenje strategije, kao i izrada priručnika za pravnu zaštitu u oblasti životne sredine. Jedan od prvih koraka, jeste upućivanje pisma Ministarstvu pravde u cilju povezivanja sa predstavnikom zaduženim za pitanja Arhuske konvencije.

Primeri Evropske unije u sistemu upravljanja otpadom

U okviru projekta “Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i okrugu Sjeverna Bačka”, 21. septembra, je u Valpovu održan međunarodni seminar kojem su prisustvovali i Subotičani, predstavnici lokalne samouprave, ekoloških organizacija i Regionalnog Arhus centra Subotica

Seminar je imao za cilj da predstavi celovite sisteme upravljanja otpadom na primerima država Evropske unije, kao što su Italija, Velika Britanija, ali i Hrvatske. Za razliku od klasičnog sistema upravljanja, celoviti sistemi brinu o raznim činiocima poput zbrinjavanja ostalih frakcija koje mogu i ne moraju spadati u klasičan oblik komunalnog otpada poput nameštaja, knjiga ili odeće, zatim uvođenja raznih naknada, otvaranje prodavnica s korišćenim predmetima i sl.

Učesnici seminara imali su priliku da saznaju sve o najnovijim trendovima u zemljama Evropske unije i na koji način one teže stvaranju novih rešenja kroz alterantivne sisteme upravljanja otpadom, otvaranju novih radnih mjesta i razvoju socijalnog preduzetništva, u skladu na EUROPE2020 strategijom.

O samom projektu i njegovom statusu u Subotici govorila je, Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj. Ona je istakla da je kroz projekat jedna NVO prvi put imala priliku da izgradi nešto na opštinskoj teritoriji, misleći pri tom na dva zelena ostrva postavljena u naseljima Radijalcu i Prozivci u Subotici. O mogućnostima i inovacijama u prikupljanju i primarnoj reciklaži baterija i elektronskog otpada, izvestio je, profesor Deneš Tot, iz subotičke organizacije “Ecofriends”.

Civil Society In Action For Dialogue And Partnerships

Glavni ciljevi dvogodišnjeg projekta su:

- Podrška unapređenju organizacijskih i upravljačkih kapaciteta nevladinih organizacija koje su uključene u promociju demokratskog upravljanja na lokalnom nivou;
- Podrška lokalnim inicijativama koje promovišu demokratske potencijale organizacija civilnog društva i njihovu ulogu u dobrom lokalnom upravljanju;
- Podsticaj umrežavanju sektorskih nevladinih organizacija na lokalnom i regionalnom nivou u Bosni i Hercegovini;
- Unapređenje informisanosti i jačanju svijesti javnosti o evropskim standardima dobrog upravljanja i učešća građana u odlučivanju;
- Podsticaj unapređenju međusektorske saradnje organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti u Bosni i Hercegovini kao i umrežavanju sa partnerima u drugim IPA zemljama i zemljama članicama Evropske unije.

Glavne aktivnosti projekta su grupisane u sljedeće komponente:

- **Akcije podizanja svijesti:** sadrže tematsku konferenciju u Tuzli na početku projekta; organizovanje lokalnih kampanja podizanja svijesti je podrška efikasnoj implementaciji sporazuma o saradnji na opštinskom nivou u Tuzli, Mostaru, Bihaću, Brezi, Zavidovićima i Prijedoru; serije internet i medijskih kampanja; lokalne javne debate; štampanje promotivnog materijala projekta; elektronski bilten, Priručnik o dobrim praksama, štampanje šest NVO adresara, završna konferencija i NVO sajam u Mostaru.
- **Komponenta izgradnje kapaciteta** uključuje četiri dvodnevna trening seminara za lokalne NVO-e i lokalne vlasti na teme strateškog planiranja, upravljanja projektnim ciklusom, vještina zagovaranja, komunikacije i odnosa sa javnosti.
- **Razmjena dobrih lokalnih praksi** uključuje četiri dokumentarna filma: zona dobrog lokalnog upravljanja u implementaciji lokalnih sporazuma o saradnji i promociji NVO-a koji zagovaraju razvoj demokratije na lokalnom nivou; jednu studijsku posjetu kolega iz EU, te okrugli sto sa lokalnim zainteresiranim stranama u Bosni i Hercegovini o dobrom upravljanju i učešću građana u donošenju odluka i izradi politika; regionalno umrežavanje i izgradnja partnerstva koje će povezati OCD i vlasti.

Sektorsko umrežavanje i izgradnja partnerstva

imaju za cilj da pomognu ojačati ulogu civilnog društva u konsolidaciji participativne demokratije na lokalnom nivou, što je suština ovog projekta. Osnovne aktivnosti civilnog društva uključuju izgradnju kapaciteta, kampanje informisanja i zagovaranja, razvoj komunikacijskih alata kao i razmjena dobrih praksi lokalnog pristupa između opština u Bosni i Hercegovini, ali i kroz interakciju sa susjednim IPA zemljama i zemljama članicama EU.

[Kontakti](#)

KONTAKTI

Nosilac projekta:

Asocijacija agencija lokalne demokratije

Adresa: c/o Council of Europe 67075 Strasbourg, France

Tel: +33 390 214 593; Fax: +33 390 215 517

E-mail: antonella.valmorbida@aldaintranet.org

www.alda-europe.eu

Partneri:

Agencija lokalne demokratije Mostar

www.ldamostar.org, E-mail: ldamostar@aldaintranet.org

Forum građana Tuzle

www.forumtz.com, E-mail: fgt-urbana@forumtz.com

Udruženje građana

“Demokratija—Obrazovanje—Napredak—DON” Prijedor

www.donprijedor.com, E-mail: info@donprijedor.org

CLR Breza

Udruženje građana “Centar za lokalni razvoj” Breza

E-mail: clrbreza@gmail.com

Udruženje građana “Demokratski centar Nove nade” Bihać

E-mail: dcnubi@bih.net.ba

Agencija lokalne demokratije Zavidovići

www.lda-zavidovici.org, E-mail: ldazavidovici@aldaintranet.org

Agencija lokalne demokratije Subotica

www.lda-subotica.org, E-mail: ldasubotica@aldaintranet.org

Agencija lokalne demokratije Osijek

www.lda-osijek.hr, E-mail: ldaosijek@aldaintranet.org

DELEGACIJA EVROPSKE UNIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Skenderija 3A, 71000 Sarajevo

Tel: +387 33 254 700; Fax: +387 33 215 292

www.delbih.ec.europa.eu

Projekat finansira
Evropska unija

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Asocijacije agencija lokalne demokratije—ALDA, i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

Ako ne želite više da primete naš newsletter, molimo da [kliknete ovdje](#)
Imate pitanje ili komentar? Pišite nam na: fgt-urbana@forumtz.com

Civil Society In Action For
Dialogue And Partnerships